

T.B.M.M.
SAADET PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih: 05.06.24
Sayı: 56

10/1452

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kamuoyunun bilgilendirilmesi gibi vazgeçilemez ve önemli bir sorumluluk üstlenmiş basın kuruluşlarının varlığını devam ettirebilmesi ülkemizde her geçen gün zorlaşmaktadır. Bir taraftan dövize ve yüksek enflasyona bağlı girdilerdeki artış, diğer taraftan hükümetin uygulamalarına bağlı olarak kamu kaynaklı gelirlerin azalması basın kuruluşlarının görevlerini yapmalarına engel olacak bir hâle gelmiş durumdadır. Hazine ve Maliye Bakanlığınca açıklanan tasarruf paketiyle beraber özellikle yerel basın ekonomik olarak zor durumda bırakılmıştır. Kurumsal aboneliklerin iptali yanı sıra resmî ilanlarla ilgili kısıtlamalar, yerel basını tek gelir kaynağından mahrum etmiştir.

Söz konusu durum basın kuruluşlarının kapanmasına yol açarak istihdamda daralma meydana getirecek ve halkın haber alma özgürlüğünün kısıtlanması gibi sorunlara neden olacaktır. Anayasanın 28'nci maddesinde teminat altına alınmış basın özgürlüğü için devletin tedbir alma zorunluluğu mevcuttur. Dolaylı olarak bir hukuk devleti için gereklilik ifade eden basın özgürlüğü ilkesiyle çelişen bu uygulamanın ortaya çıkardığı ve uzun vadede ortaya çıkaracağı sorunları araştırmak amacıyla Anayasanın 98'nci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104'ncü ve 105'nci maddeleri gereğince Yerel Basının Sorunlarına İlişkin Meclis Araştırması açılması hususunda gereğini arz ederiz.

Necmettin ÇALIŞKAN
Hatay Milletvekili

Bülent KAYA
İstanbul Milletvekili
Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Medeni dünyada basın, devlet organlarının hizasında, toplumun menfaatlerini gözetmekle görevli bir güç olarak kabul edilmektedir. Bu anlayışın gereği olarak basın kuruluşları toplumun, yaşanan gelişmelerden haberdar olması ve kanaat edinmesi için önemli bir görev ve sorumluluk yüklenmişlerdir. Basının kamuoyunu aydınlatma görevi gereği özgür olması da temel bir ilkedir. Basın özgürlüğü kamuoyunu ilgilendiren haberler başta olmak üzere, yorum, fikir ve kanaatleri topluma aktarmak amacıyla çoğaltıcı araçlarla, serbestçe açıklayabilme özgürlüğüdür. Bu sayede kamuyu ilgilendiren gerçekler ortaya çıkabilmekte ve dolayısıyla yanlış uygulamalar, yolsuzluklar, hukuk dışılıklar açık edilerek düzeltilebilmektedir. Buna bağlı olarak Anayasanın 28’nci maddesinde basının hür olduğu yanı sıra “Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır.” ifadesi yer almaktadır. Basın kuruluşlarının kamuya yönelik bu görevlerini yerine getirebilmelerinin bir koşulu ekonomik yönden bağımsız olmasıdır ve bu konuda kamuya düşen bir görev de çeşitli resmî ilan ve duyurulara aracılık edilmesi hususunda basına müracaat etmektir.

Pandemi döneminde yerel basının yaşadığı ekonomik sorunların henüz aşılması mümkün olmamışken 13 Mayıs 2024 tarihinde Hazine ve Maliye Bakanlığınca açıklanan “Kamuda Tasarruf ve Verimlilik Paketi”nin bazı maddeleri söz konusu sorunları bir kat daha artırmaktadır. “Kamuda Tasarruf ve Verimlilik Paketi”nde yer alan “Basın ve yayın organlarına ilan ve reklam verilmeyecek, kamu kurum ve kuruluşlarınca hiçbir şekilde günlük gazete alımı yapılmayacak, görev alanı ile ilgili olmayan yayınlara abone olunmayacak” şeklindeki düzenlemeleri, ziyadesiyle temel gelir kaynaklarından mahrum bırakılan yerel basın açısından büyük ekonomik sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Diğer taraftan Sosyal Güvenlik Kurumu, basın kuruluşlarının ilan kaybına neden olacak bir düzenlemeye gitmiş ve bugüne kadar piyasa değeri 500 bin TL ile üzerinde olan satışlarını bir veya daha fazla süreli yayında ilan yoluyla kamuya duyuran kurum, alt sınırı 2 milyon 500 bin liraya çıkararak yerel gazetelerin adeta ilan alamamasının yolunu açmıştır. Yerel basının tek gelirinin, abone satışları, reklamlar ve Basın İlan Kurumu aracılığıyla alınan resmî ilanlar olduğu dikkate alındığında kamu eliyle vahim bir tablo oluşturulmakta, yerel medya adeta iflasa zorlanmaktadır. Gazetenin temel maliyetlerini oluşturan kâğıt, kalıp ve mürekkep başta olmak üzere tüm malzemelerin döviz cinsinden fiyatlarında artışlar yaşanmıştır. Baskı girdilerinin son bir yılda Amerikan doları bazında yüzde 50’ye varan oranlarda yükselişi, asgari ücretlerin artışı ve enflasyonist ortama bağlı olarak genel giderlerdeki artış yerel medya kuruluşlarının kapanma noktasına gelmesine yol açmıştır. Son

birkaç yıl içinde yerel medya organları varlıklarını sürdürebilmek için birleşmeye ve bu yolla tek isim altında yayın yapmaya başlamışlardır.

Mevcut ekonomik koşullar altında yerel basın hizmetlerinin aksaması vatandaşımızın haber alma özgürlüğünün kısıtlanmasına sebep olmak bakımından dolaylı yoldan bir sansür uygulamasıdır. Özellikle ulusal medyanın iktidar tarafından büyük ölçüde zapturapt altında tutulduğu bu dönemde, finansal yönden bağımlılıkları nedeniyle hakiki işlevini yerine getirmekte zorlanan medyanın tasarruf tedbirleri adı altında bütünüyle tasfiye edilmesine tanık olunmaktadır. Söz konusu süreç, ülkemizdeki büyük oranda yitirdiğimiz çok sesliliğin tamamen silinmesi gibi olumsuz sonuçlar doğurma riski itibarıyla önem arz etmekte, Anayasada tanımlı basın özgürlüğü hukukun arka kapısından dolaşarak ortadan kaldırılmaktadır.

Bu çerçevede dolaylı olarak hukuk devleti için gereklilik ifade eden basın özgürlüğü ilkesiyle çelişen bu uygulamanın ortaya çıkardığı ve uzun vadede ortaya çıkaracağı sorunları araştırmak amacıyla Anayasanın 98'nci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104'ncü ve 105'nci maddeleri gereğince Yerel Basının Sorunlarına İlişkin Meclis Araştırması açılması hususunda gereğini arz ederiz.